

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/103/2017
Identifikačné číslo spisu: 3805213547
Dátum vydania rozhodnutia: 22.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3805213547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L., bývajúcej v T., zastúpenej JUDr. Igorom Gažíkom, advokátom so sídlom v Prievidzi, Bojnická cesta 7, proti žalovanému H., bývajúcemu v H., zastúpenému JUDr. Zlaticou Hammerovou, advokátkou so sídlom v Prievidzi, G. Švéniho 4/A, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 8 C 226/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 7. decembra 2016 sp. zn. 5 Co 281/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. mája 2016 č. k. 8 C 226/2005-6791 I. vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov tak, že do výlučného vlastníctva žalovaného prikázal hnutelné veci spolu v hodnote 300,- eur, hodnotu obchodného podielu žalovaného v obchodnej spoločnosti PEDETRANS, s. r. o. v hodnote 5 980,- eur, hodnotu členského podielu v OSBD Prievidza vo výške 38 400,- eur, teda celkovú hodnotu 44 680,- eur. Do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal hnutelné veci v hodnote 50,- eur, hodnotu živnostenského podniku žalobkyne s obchodným menom L. - PEDETRANS v zápornej hodnote s tým, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 22 315,- eur do troch mesiacov od právoplatnosti rozsudku, II. žalobkyni odňal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu jej povinnosti nahradiť štátu trovy konania a jej povinnosti zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie BSM, III. žalobkyňu a žalovaného spoločne a nerozdielne zaviazal zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie BSM vo výške 1 341,50 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, IV. vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konaniu, V. žalobkyňu a žalovaného zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť štátu trovy konania 3 536,04 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 149 ods. 3 a § 150 Občianskeho zákonníka tým, že z vykonaného dokazovania nevyšli najavo žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali, aby sa súd pri vyporiadaní BSM odchýlil od zásady rovnosti podielov účastníkov na spoločnom majetku. Celková hodnota vyporiadavaného majetku predstavovala

sumu 44 730,- eur, pričom vyporiadaním žalobkyňa nadobudne hodnotu 50,- eur a žalovaný 44 680,- eur. Vzhľadom na majetok prikázaný do výlučného vlastníctva žalovaného a do výlučného vlastníctva žalobkyne, súd žalovaného zaviazal vyplatiť žalobkyňu na vyrovnanie jej podielu čiastku 22 315,- eur z titulu vyporiadania bezpodielového vlastníctva v lehote 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Žalobkyňu odňal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, nakoľko priznaním sumy 22 315,- eur sa jej výrazne zmenia pomery. O povinnosti účastníkov konania zaplatiť na účet súdu súdny poplatok vo výške 1 341,50 eur rozhodol podľa § 2 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 2 ods. 3 Zákona o súdnych poplatkoch. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. O trovách štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. decembra 2016 sp. zn. 5 Co 281/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie v potrebnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec následne správne právne posúdil. Uviedol, že súd prvej inštancie správne stanovil okruh vecí patriacich do BSM, pričom vo vzťahu k zistenému okruhu hnutelných vecí, vo vzťahu k zistenej hodnote bytu ako aj obchodného podielu žalovaného v spoločnosti s ručením obmedzením žalobkyňa výhrady nemala. Konštatoval, že finančné prostriedky vynaložené v súvislosti s podnikom sa pri vyporiadaní BSM nevyporiadajú zvlášť, ale sú zohľadnené v rámci ocenenia podniku, pričom zo sporu vyporiadajúceho BSM nemožno spraviť vyúčtovací spor a dohľadávať jednotlivé vynaložené prostriedky tak, že pri vyporiadaní je podnikajúci manžel povinný nahradiť do BSM takú čiastku, ktorá by sa rovnala pozitívnemu, teda kladnému rozdielu medzi aktívami a pasívami jeho podnikania ku dňu zániku BSM, čo spravidla bude predstavovať cenu podniku. V prejednávanej veci bola výsledná hodnota záporná a teda do BSM nebolo čo nahradzovať. Stotožnil sa s postupom súdu prvej inštancie, ktorý pri vyporiadaní podniku prihliadol na tú skutočnosť, že odpočítal od jeho hodnoty protiprávne zadržované motorové vozidlá žalovaným v hodnote 23 281,- eur, avšak zároveň odpočítal aj hodnotu záväzkov podniku žalobkyne vo výške 21 599,68 eur a tak dospel k záveru, že podnik treba vyporiadať tak, že jeho hodnota je záporná a teda nemôže byť započítaná do vyporiadania BSM. Zdôraznil, že v prejednávanej veci nebol dôvod na odklon od základnej zásady vyporiadania BSM, z ktorej vyplýva, že podiely oboch manželov sú rovnaké. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie „z dôvodov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, b/, C.s.p.“. Poukázala na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení v tom, že podľa názoru dovolateľky pri zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov pri začatí podnikania sa uplatní na spoločnú činnosť medzi podnikateľom, ktorému pomáha manžel, ktorý nie je podnikateľom, v prípade, že nie je uzavretá písomná zmluva, tak sa rozdelia príjmy rovným dielom a manžel bude mať podiel aj keď len vypomáha druhému manželovi. Nesúhlasila so záverom súdov nižších inštancií, že podnik musí patriť výlučne podnikateľovi, bez ohľadu na to, či mu druhý manžel pomáhal alebo de facto spolupodnikal s ním. Uviedla, že súdy nesprávne ustálili, že dlhy počas manželstva sa vzťahujú na jej podnik, patria do majetku jej podniku a podnik má byť výlučne jej vlastníctvom, nakoľko v prípade, že by ustálili, že sa jednalo o spoločné podnikanie, aj dlhy by museli byť spoločné. Poukázala na skutočnosť, že súdy sa nevyporiadali so skutočnosťou, že obidve pôžičky si zobrali obaja manželia a že sa nejednalo o právny úkon, ktorý by vykonala výlučne ona. Bola názoru, že i keby to boli finančné prostriedky vložené do jej podnikania, bol to dlh, ktorý zaťažoval oboch manželov a preto súdy mali rozhodnúť o tomto dlhu ako o každom dlhu v rámci bezpodielového spoluvlastníctva manželov a rozdeliť ho. Namietala, že jej súd odňal oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko skutočnosť, že jej má žalovaný vyplatiť čiastku 22 315,- eur ešte neznamena, že jej tieto finančné prostriedky skutočne uhradí. Pri hodnotení, či sa v zmysle § 421 ods. 1 posudzuje jednotlivé riešenie právnej otázky podľa písm. a/ - pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo písm. b/ - ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebolo vyriešené, nevymedzila jednotlivými dôvodmi, nakoľko mnohokrát riešenie bolo v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené len nepriamo, resp. z nej nepriamo vyplýva. Z uvedených dôvodov žiadala rozsudok odvolacieho súdu a tiež rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec

vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 C.s.p.

11. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, b/ C.s.p. Uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. sa však vzájomne vylučuje; ich súbeh, resp. vzájomná kumulácia je vylúčená (viď napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 27/2017). Zásada, podľa ktorej dovolateľ nemôže uplatniť popri sebe viaceré, navzájom protichodné alebo logicky sa vylučujúce dôvody prípustnosti dovolania, sa neuplatňuje iba vo vzájomnom (horizontálnom) vzťahu ustanovení § 420 C.s.p. a § 421 C.s.p., ale tiež vo vnútri týchto ustanovení [vo vertikálnom usporiadaní jednotlivých dôvodov prípustnosti dovolania v rámci toho istého ustanovenia (samostatne v rámci § 420 C.s.p. a v rámci § 421 C.s.p.)]. Preto sa dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil na skúmanie prípustnosti dovolania len z hľadiska dovolacieho dôvodu, ktorý je v ustanovení § 421 ods. 1 C.s.p. uvedený na prednejšom mieste, t. j. na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. (v tomto smere porovnaj aj rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1 VCdo 2/2017).

15. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

15.1. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p. (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str.1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

16. V danom prípade žalobkyňa v dovolaní uviedla všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jej názoru došlo v konaní pred prvoinštančným a odvolacím súdom, avšak neoznačila konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právne názory, v ktorých sa odvolací súd odklonil od

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zaujal iný právny názor, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal dovolací súd v rozhodnutiach. V dovolaní dokonca sama uviedla, že „nevymedzuje jednotlivé dôvody, nakoľko mnohokrát riešenie bolo v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené len nepriamo, resp. z nej nepriamo vyplýva“.

17. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolateľka nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C.s.p., dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.

18. Žalovaný bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.